

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060105

DOM
2020-09-29
Stockholm

Mål nr
M 5417-19

Sid 1 (5)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, dom 2019-04-29 i mål nr M 6666-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Oxelösunds kommun
613 81 Oxelösund

Motparter

1. Magnus Widebeck
Solbackevägen 5
611 36 Nyköping

2. Maria Widebeck
Samma adress som 1

SAKEN

Strandskyddsdispens för bryggdäck på fastigheten Jagersö 1:132 i Oxelösunds kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Oxelösunds kommuns beslut den 25 januari 2018 (dnr STR.2018.6), att avslå ansökan om strandskyddsdispens.

Dok.Id 1622322

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00		måndag – fredag
103 17 Stockholm		08-561 675 50		09:00–16:30
		E-post: svea.hovratt@dom.se		
		www.svea.se		

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Oxelösunds kommun (nämnden) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och fastställa nämndens beslut den 25 januari 2018, att avslå ansökan om strandskyddsdispens.

Magnus Widebeck och **Maria Widebeck** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom i huvudsaken men föreslagit att dispensen formuleras med en tydligare begränsning av det område som får användas för det avsedda ändamålet och att villkor 2 ska upphävas, då det saknas laglig grund för det.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har anfört i huvudsak följande:

Det saknas skäl att bevilja dispens på den grund att området redan har tagits i anspråk på ett sådant sätt att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Hemfridszonen sträcker sig normalt inte ut i vattenområdet (se t.ex. MÖD 2011:42). Den befintliga bryggan på fastigheten innebär inte att området i sin helhet ska anses ianspråktaget, utan området är fortfarande allemansrättsligt tillgängligt. Mark- och miljödomstolen har inte beaktat att behovet av en brygga kan tillgodoses på annat sätt (jfr 7 kap. 18 c § första stycket 3 miljöbalken). Det finns redan en brygga på fastigheten som kan tillgodose det aktuella behovet.

Det finns skäl att ifrågasätta de villkor som mark- och miljödomstolen har föreskrivit. Villkoren är otydliga och blir därför svåra att utöva effektiv tillsyn gentemot. Det innebär även oklarheter för sökanden och vad denna har att förhålla sig till. Det första villkoret om placering av brygganläggningen hänvisar inte till vilket vattenstånd eller exakt vilka stenar som avses. Det saknas även en karta och en situationsplan där det tydligt framgår vilken plats som får tas i anspråk för brygganläggningen. Vidare ifrågasätts om det överhuvudtaget är möjligt att, likt det andra villkoret, föreskriva ett villkor som tar sikte på nyttjandet av anläggningen och inte på åtgärden som sådan.

Magnus Widebeck och **Maria Widebeck** har anförts i huvudsak följande: Mark- och miljödomstolen har, till skillnad från vad nämnden har anförts, prövat om fastighetens behov av bryggdäcket kan tillgodoses på annat sätt. Vid syn på fastigheten konstaterade domstolen att båtar visserligen kan angöra vid den befintliga bryggan men att den är otillräcklig för fastighetens behov av anöringsmöggheter. Båtar används för persontransporter till och från fastlandet eftersom fastigheten ligger på en ö utan landförbindelse. Det är tidvis mycket trångt och opraktiskt att lägga till. Tilläggning sker vid den befintliga bryggan eller, om det inte finns plats där, vid klippan där det tilltänkta bryggdäcket ska anläggas. Det framgår tydligt av mark- och miljödomstolens dom vilket område som ska tas i anspråk för bryggdäcket. Bryggkonstruktionens läge i förhållande till land- och vattenområdet framgår även av den kompletterande ritning som har getts in till Mark- och miljööverdomstolen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Utredningen i Mark- och miljööverdomstolen

Av handlingarna i målet framgår bl.a. att den aktuella fastigheten, Jögersö 1:132 i Oxelösunds kommun, är belägen på en ö utan landförbindelse. Transporterna till och från ön sker därför med båt. På fastigheten finns en brygga om ca 30 kvm med tre båtplatser. Vidare framgår att Magnus Widebeck och Maria Widebeck vill anlägga ett bryggdäck om ca 15 kvm bredvid den befintliga bryggan på berg vid vattenlinjen i syfte att underlätta att beträda området samt att stiga i och ur båtar som lägger till vid platsen.

I Mark- och miljööverdomstolen har en situationsplan getts in.

Domstolen har tagit del av de bild- och videoupptagningar som har gjorts vid den syn som hölls i mark- och miljödomstolen.

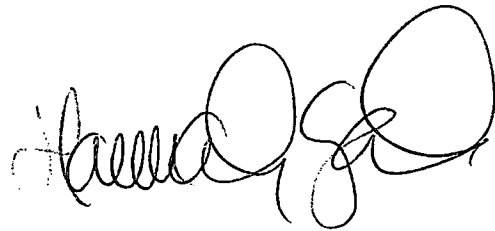
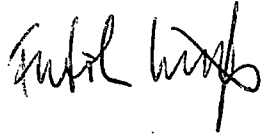
Mark- och miljööverdomstolens bedömning

Mark- och miljööverdomstolen gör samma bedömning som mark- och miljödomstolen har gjort i frågan om dispens krävs. Hemfridszonen på fastigheten får således anses sträcka sig ned till strandlinjen där bryggdäcket är tänkt att placeras men dispens krävs då bryggdäcket sträcker sig ut över vattenlinjen.

Dispens från strandskyddet får enligt 7 kap. 18 c § miljöbalken medges om det finns särskilda skäl. Enligt första stycket 1 i paragrafen är ett sådant skäl att det område som dispensen avser redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften.

Av situationsplanen framgår att bryggdäcket i dess längd om ca fem meter kommer att sträcka sig ut över vattenområdet med någon till några decimeter. Bryggdäcket kommer enligt domstolen att något påverka dels allmänhetens intresse av att beträda det närliggande vattenområdet, dels växt- och djurlivet vid strandkanten. Att endast en liten del av ett strandskyddsområde tas i anspråk eller att området saknar särskilda värden för strandskyddets syften, bör i sig inte utgöra skäl för dispens (se prop. 2008/09:119 s. 104 f.). Även om ett ianspråktagande i det enskilda fallet kan anses marginellt, bör enligt domstolen hänsyn tas till de sammantagna effekterna på strandskyddets intressen som en mindre restriktiv tillämpning skulle leda till (se prop. 1997/98:45 s. 322). Domstolen bedömer således att bryggdäckets effekter på strandskyddets intressen inte kan anses obetydliga och följaktligen att förutsättningarna för dispens enligt 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken i sig inte föreligger. Andra särskilda skäl för dispens har inte heller framkommit och då Magnus Widebeck och Maria Widebeck redan har en brygga på sin fastighet väger deras enskilda intresse av att få dispens för bryggdäcket inte så tungt att det kan anses oproportionerligt att avslå ansökan. Mark- och miljödomstolens dom bör således ändras och nämndens beslut att avslå ansökan om strandskyddsdispens fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Marianne Wikman Ahlberg, referent, tekniska rådet Ingrid Johansson samt tf. hovrättsassessorn Hannah Grahn.

Föredragande har varit Fannie Finnved.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-04-29
meddelad i
Nacka

Mål nr M 6666-18

PARTER

Klagande

1. Magnus Widebeck
Solbackevägen 5
611 36 Nyköping

2. Maria Widebeck
Solbackevägen 5
611 36 Nyköping

Motpart

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Oxelösunds kommun
613 81 Oxelösund

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Södermanlands läns beslut 2018-09-26 i ärende nr 505-1079-2018,
se [bilaga 1](#)

SAKEN

Strandskyddsdispens för bryggdäck på fastigheten Oxelösund Jagersö 1:132

DOMSLUT

Med ändring av underinstansernas beslut ger mark- och miljödomstolen dispens från strandskyddet för ett bryggdäck om högst 15 kvadratmeter på den plats på fastigheten Oxelösund Jagersö 1:132 som angetts i ansökan. Endast den yta som bryggdäcket upptar på marken och högst ett par decimeter ut i vattenområdet får användas för det avsedda ändamålet.

För dispensen gäller följande villkor:

1. Bryggdäcket får sträcka sig högst ett par decimeter utanför de befintliga, friliggande stenarna på land, se fotografiet på sidan 8.

Dok.Id 565937

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 69 131 07 Nacka	Sicklastråket 1	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se		måndag – fredag 08:00–16:30

2. Vid bryggdäcket får endast öppna båtar med en längd om högst 6 meter ligga förtöjda.
-

BAKGRUND

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Oxelösunds kommun (nämnden) beslutade den 25 januari 2018 att avslå ansökan om strandskyddsdispens för utökning av befintligt trädäck på fastigheten Jagersö 1:132 i Oxelösunds kommun (ärende STR.2018.6). Magnus Widebeck och Maria Widebeck överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Södermanlands län som den 26 september 2018 avslog överklagandet. Magnus Widebeck och Maria Widebeck har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Magnus Widebeck och Maria Widebeck har i första hand yrkat att mark- och miljödomstolen ska förklara att den sökta dispensen inte behövs då den åtgärd strandskyddsdispens sökts för inte är förbjuden enligt strandskyddsbestämmelserna. De har i andra hand yrkat att domstolen ska ge dispens på den grunden att det område som dispensen avser redan har ianspråktagits på ett sätt som gör att området saknar betydelse för strandskyddets syften.

Nämnden har inte haft något ytterligare att anföra i ärendet utan hänvisat till sitt beslut.

UTVECKLING AV TALAN

Magnus Widebeck och Maria Widebeck har till stöd för sin talan hänvisat till fotografier och videoupptagning samt anfört följande.

Den åtgärd som strandskyddsdispensen sökts för är inte förbjuden enligt strandskyddsbestämmelserna

En första fråga vid prövningen av en ansökan om strandskyddsdispens är om sådan dispens behövs (se t.ex. MÖD 2015:7, där frågan besvarades jakande). Om den

åtgärd som dispens söks för inte är förbjuden enligt strandskyddsbestämmelserna, ska beslutet utmynna i konstanterandet att åtgärden inte kräver dispens för att få genomföras.

Enligt 7 kap. 13 § andra stycket MB syftar strandskyddet till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Det synes uppenbart att det aktuella trädäcket saknar betydelse för livsvillkoren för djur- och växtlivet. Det syfte som är relevant är att förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden ska tryggas.

Enligt 7 kap. 15 § 2 MB är det förbjudet att utföra anläggningar eller anordningar om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt.

Av Miljöbalkskommentaren (författare Bertil Bengtsson m.fl.) framgår följande (kommentaren till 7 kap. 15 §). Förbudet träffar åtgärder som företas på en tomtplats och som kan anses utvidga tomtplatsen (hemfridszonen). Åtgärder, som inte kan anses utvidga hemfridszonen och som inte heller ger intryck av att utvidga hemfridszonen, är inte förbjudna.

Därmed blir det av avgörande betydelse att bedöma befintlig hemfridszon på fastigheten. Den befintliga bryggan är därvid inte relevant; den skapar inte i sig en hemfridszon.

I Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut har angivits: "De anläggningar som finns på fastigheten kan inte sägas ha en fullständigt ianspråktagande effekt på något område utöver den mark de är uppförda på."

Utgångspunkten för prövningen i det beslutet är således att fritidshuset, beläget ca 10 meter från den strandremsa som är aktuell i ärendet, saknar hemfridszon, d.v.s., saknar tomtplats utöver den mark det är uppfört på.

Detta kan inte gärna vara riktigt. I länsstyrelsen beslut anges tvärtom korrekt att huset har en hemfridszon.

Från vårt fritidshus är det fri sikt mot den aktuella strandremsan, som ligger på ett avstånd av ca 10 meter från huset. Se ingivna foto och video. Att strandremsan omfattas av hemfridszonen synes klart. Trots det anges i länsstyrelsens beslut: "Vare sig platsen för åtgärden idag omfattas av hemfridszonen eller inte...".

Det blir missledande att, som länsstyrelsen har gjort och som vi gjorde i vår ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen, beteckna den sökta anläggningen som "brygga". Vi rättade till detta i vår skrift till länsstyrelsen den 4 maj 2018; vi angav att det är fråga om ett smalt trädäck, som ska anläggas uteslutande på land.

En brygga är en anläggning som skjuter ut över och kanske anläggs i vattenområde. Det som är föremål för prövning är inte till någon del anläggning av en brygga, utan endast anläggande av ett smalt trädäck på land.

Länsstyrelsen har anfört att den sökta åtgärden utökar privatiseringen av området och att åtgärden därför är förbjuden, om inte dispens meddelas. Länsstyrelsens argument för detta är att hemfridszonen skulle utökas genom åtgärden.

Detta är en sammanblandning av två frågor.

Hemfridszonen utökas inte genom uppförande av en anläggning (smalt trädäck) som inte skapar en hemfridszon. Det som Länsstyrelsen anfört om utökning av hemfridszonen saknar alltså relevans för prövningen.

Det är en annan sak att även åtgärder som inte skapar en hemfridszon kan få effekten att allmänheten avhålls från att beträda ett område som annars skulle uppfattas som allemansrättsligt tillgängligt.

Vid prövningen av denna fråga är den springande punkten om det finns områden i anslutning till den sökta anläggningen som "annars skulle uppfattas som allemansrättsligt tillgängliga".

Länsstyrelsen synes inte ha tillräckligt noggrant studerat foto och video som vi har gett in i ärendet. Redan vid betraktande av fastighetskartan får man klara indikationer på att området kring den sökta anläggningen i dess helhet med mycket god marginal ligger inom den befintliga hemfridszonen kring huvudbyggnaden på fastigheten. Ingivna foto och video lämnar inte någon tvekan om att det också i verkligheten förhåller på detta sätt.

Det finns alltså inte något område på fastigheten i anslutning till platsen för den sökta anläggningen som "annars skulle uppfattas som allemansrättsligt tillgängligt". Med andra ord: Uppförandet av trädäcket påverkar inte allmänhetens uppfattning; området i anslutning till platsen uppfattas — också trädäcket förutan — som allemansrättsligt otillgängligt.

För tydlighetens skull vill vi framhålla att vattenområdet utanför stranden är i sin helhet allemansrättsligt tillgängligt, oavsett vilka anläggningar som finns på land. Detta förhållande är utomordentligt väl känt för allmänheten.

Vi vill också framhålla att våra möjligheter att förtöja båtar mot land på platsen, eller att landstiga där, inte är beroende av den sökta anläggningen. Anläggningen underlättar dock för äldre — och andra personer med nedsatt rörlighet — att dels beträda området, dels stiga i och ur båtar som förtöjs där.

Det område som dispensen avser har redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att området saknar betydelse för strandskyddets syften

Enligt 7 kap. 18 b § MB får dispens ges från förbuden i 15 § samma kapitel, om det finns särskilda skäl. Enligt 18 c § första stycket 1 samma kapitel får som särskilda skäl beaktas om det område som dispensen avser redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften.

Av Miljöbalkskommentaren framgår följande (kommentaren till 7 kap. 18 c §).
Framför allt avses mark som utgör tomt kring befintliga bostadshus, såvida åtgärden alls kräver dispens. Bestämmelsen tillåter dispens i vissa gränsfall där det är tveksamt om en åtgärd alls påverkar allemansrätten.

I fråga om denna grund kan alltså hänvisas till vad som angivits ovan. Den aktuella åtgärden påverkar inte allemansrätten, eftersom det område som dispensen avser redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att området saknar betydelse för strandskyddets syften.

MÅLETS HANDLÄGGNING

Mark- och miljödomstolen har den 1 april 2019 hållit syn på fastigheten Jogersö 1:132.

DOMSKÄL

Är anläggningen förbjuden enligt strandskyddsbestämmelserna?

Mark- och miljödomstolen har först att pröva om den ansökta åtgärden är förbjuden enligt 7 kap. 15 § miljöbalken. Frågan är om åtgärden är en sådan anläggning som hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda området där den annars skulle ha fått färdas fritt.

Ansökan avser anläggande av ett trädäck om cirka 15 kvadratmeter i anslutning till en befintlig brygga på fastigheten, som ligger inom strandskyddat område. I ansökan anges att ansökan avser en träbrygga vilande på berg ovan vattenlinjen. Till ansökan hör en enkel ritning där det anges att den nya bryggan ska ha en längd om 9 meter och en största bredd om 3,3 meter. Vid syn på platsen uppgav Magnus Widebeck och Maria Widebeck att trädäcket ska anläggas ovanpå marken genom att följa strandlinjen mellan den befintliga bryggan och en bit västerut, men inte hela vägen ut till spetsen på det berg som sticker ut i vattnet i väster. Avsikten är att förankra trädäcket i berget och klä in de befintliga stenarna på land. Trädäcket ska varken förankras i vattnet eller sträcka sig nämnvärt ut över vattenområdet. Trädäcket ska användas för landstigning från mindre båtar som ska ligga vid trädäcket.

I fotografiet nedan visas platsen för den ansökta åtgärden.

Mark- och miljödomstolen använder i fortsättningen beteckningen bryggdäck för anläggningen med hänsyn till att den till helt övervägande del ska anläggas på land och att den ska användas för båttransporter till och från fastigheten.

En brygga är typiskt sett en sådan anläggning som är förbjuden enligt strandskyddsbestämmelserna. Av förarbetena till 7 kap. 15 § miljöbalken framgår att en anlägg-

ning är förbjuden inte bara om den hindrar allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha kunnat färdas fritt, utan redan om den avhåller allmänheten från att beträda ett sådant område. Det har alltså betydelse hur allmänheten uppfattar sin rätt till tillträde. Förbudet omfattar alltid anläggningar varigenom mark som tidigare varit tillgänglig enligt allemansrätten tas i anspråk som tomt. Även anläggningar på befintlig tomt kan vara otillåtna. Utförs dessa i närheten av tomtgränsen kan nämligen tomtplatsen utvidgas eller i vart fall ge intryck av att ha utvidgats (prop. 1997/98:45 del II s. 86 f., jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 18 juni 2015 i mål M 9747-14). Det är alltså effekten av en anläggning som avgör om en åtgärd är tillåten eller inte enligt bestämmelsen.

Av utredningen i målet framgår att fastigheten inte omfattas av en beslutad tomtplatsavgränsning. Platsen för bryggdäcket är obebyggd och består av berg och stora stenar. Vid synen förtydligade Magnus Widebeck och Maria Widebeck att bryggan ska anläggas på ett sådant sätt att den i några små delar sträcker sig ut över vattenområdet. Möjligheten att använda vattenområdet direkt utanför bryggan för bl.a. färd med båtar kommer i viss utsträckning att påverkas av att båtar ligger förtöjda vid bryggan. Även med hänsyn till att bryggdäcket till helt övervägande del ska anläggas på land bedömer mark- och miljödomstolen att bryggdäcket i viss utsträckning kan avhålla allmänheten från att beträda ett vattenområde där den annars skulle ha fått färdas fritt. Det Magnus Widebeck och Maria Widebeck anfört om bostadshusets hemfridszon ändrar inte den bedömningen.

På grund av det anförda kräver bryggdäcket dispens från förbudet enligt 7 kap. 15 § 2 miljöbalken.

Har området som dispensen avser redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften?

Fastigheten är belägen utanför, men i närheten av, riksintresset för turism och friluftsliv enligt 4 kap. 2 § miljöbalken (kustområdena och skärgårdarna i Södermanland och Uppland från Oxelösund till Herräng och Singö).

Strandskyddet är ett allmänt intresse som är så starkt att utgångspunkten är att det i normalfallet har företräde framför andra allmänna eller enskilda intressen. Möjligheten att besluta om undantag från strandskyddet ska tillämpas med stor restriktivitet (prop. 2008/09:119 s. 53 och prop. 1997/98 del I, s 317).

Enligt 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken får som särskilda skäl för en dispens beaktas om det område som dispensen avser redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. I förarbetena till bestämmelsen anges att mark som har tagits i anspråk ofta utgörs av etablerade tomtplatser runt bostadshus. Komplementbyggnader i nära anslutning till en huvudbyggnad eller en ersättningsbyggnad för samma ändamål som en befintlig eller nyligen avlägsnad byggnad kan vara skäl för dispens (prop. 2008/09:119 s. 105).

Enligt praxis får dispens enligt den angivna grunden meddelas endast om hemfridszonen genom den nya anläggningen inte utvidgas annat än obetydligt. Vid bedömningen av i vilken mån hemfridszonen utvidgas ska beaktas vilken faktisk avhållande effekt på allmänhetens tillträde till strandskyddsområdet som anläggningen har med hänsyn till anläggningens karaktär och storlek samt förhållandena i omgivningen (Mark- och miljööverdomstolens dom den 19 oktober 2018 i mål M 8685-17). I ett fall bedömde Mark- och miljööverdomstolen att det inte fanns särskilda skäl för dispens för ett bryggdäck om 64 kvadratmeter, som hade en längd om 16 meter och som skulle anläggas fyra meter ut i vattnet. Som skäl för bedömningen anfördes att bryggdäckets utformning och storlek var sådan att det kan antas att det skulle få en avhållande effekt på det rörliga friluftslivet i vattenområdet utanför fastigheten. Uppförande av bryggdäcket skulle således innebära en utökning av det privata området på bekostnad av det område som i dag är allemansrättsligt tillgängligt (Mark- och miljööverdomstolens dom den 5 juli 2011 i mål M 8660-10).

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Vid synen konstaterade mark- och miljödomstolen att platsen för bryggdäcket är belägen cirka 15 meter från bostadshuset och intill en befintlig brygga i öster. Av bryggdäckets yta om cirka 15 kvadratmeter ska uppskattningsvis en kvadratmeter placeras ut över vattenområdet, dvs. bryggdäcket ska till helt övervägande del anläggas på land. Att en mycket liten vattenyta behöver tas i anspråk beror på att strandlinjen inte är helt rak och att bryggdäcket av byggtekniska skäl därför behöver sticka ut några decimeter från de befintliga stenarna. Domstolen bedömer att närheten till bostadshuset innebär, även med beaktande av en höjdskillnad om cirka 6 meter till huset, att platsen för bryggdäcket inte är allemansrättsligt tillgänglig.

Magnus Widebeck och Maria Widebecks beskrivning av åtgärden innebär att bryggdäcket utförs genom att det ansluts till det befintliga berget och större stenar på platsen. Något arbete i vatten utförs inte. Åtgärden har därmed en mycket liten påverkan på naturförhållandena på platsen.

Magnus Widebeck och Maria Widebeck har uppgett att bryggdäcket behövs för mindre båtar som används för främst persontransporter till och från fastigheten. De har även uppgett att båtarna kommer att förtöjas vid en befintlig boj som redan används för förtöjning av båtar som ligger vid den befintliga bryggan. Mark- och miljödomstolen konstaterar att båtar som förtöjs vid bryggdäcket kommer att ligga i en annan vinkel från bojen jämfört med båtar som förtöjs vid bryggan, vilket gör att de kommer att ligga något längre västerut jämfört med i dag. Det innebär att möjligheten att använda vattenområdet direkt utanför bryggdäcket för bl.a. färd med båtar i viss utsträckning kommer att påverkas. Det är emellertid inte fråga om att permanent ta i anspråk ett vattenområde genom en anläggning i vatten. Domstolen bedömer att inverkan på det allemansrättsligt tillgängliga vattenområdet är obetydlig.

Magnus Widebeck och Maria Widebeck har redan tillgång till en större brygga för förtöjning av båtar. De har uppgett att syftet med bryggdäcket är att möjliggöra landstigning från mindre båtar, att det på fastigheten ibland vistas många personer samtidigt eftersom både de och deras barn med familjer nyttjar fastigheten samt att

det blir trångt på bryggan när flera båtar är angjorda och de samtidigt badar vid bryggan.

Vid en samlad bedömning anser mark- och miljödomstolen att det finns särskilda skäl att ge dispens för bryggdäcket eftersom det område som dispensen avser redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Bryggdäckets placering, storlek och utformning innebär att det inte utvidgar hemfridszonen, att det har en obetydlig inverkan på det allemansrättsligt tillgängliga vattenområdet och att det är väl anpassat till naturförhållandena på platsen.

En dispens är förenlig med strandskyddets syften eftersom bryggdäcket har en obetydlig påverkan på djur- och växtlivet och den allemansrättsliga tillgängligheten i vattenområdet. Det har inte framkommit några särskilda djur- eller naturvärden i det berörda området. Strandskyddsvärdena på platsen, framför allt förhållandena i vattenområdet, påverkas redan i viss utsträckning av bostadshuset, den närbelägna bryggan och bojen samt de båtar som ligger vid bryggan. Bryggdäckets påverkan på det allmänna intresset är därför endast marginell. Magnus Widebeck och Maria Widebecks intresse av att under en del av året ha mindre båtar förtöjda vid bryggdäcket är begränsat med hänsyn till att båtar kan ligga vid den befintliga bryggan, men det bedöms ändå väga tyngre än strandskyddsintresset.

Villkor

För att bryggdäcket ska få en så liten påverkan som möjligt på strandskyddsintresset finns det skäl att förena dispensen med ett par villkor. Villkoren ska utformas med utgångspunkt från de uppgifter som lämnats om hur bryggdäcket ska utformas och vad det ska användas till. I ett villkor ska anges att bryggdäcket får sträcka sig högst ett par decimeter utanför de befintliga, friliggande stenarna på land. Villkoret innebär att bryggdäcket så långt det är möjligt ska ansluta till det befintliga markområdet. Det blir samtidigt möjligt att skapa en rak front mot vattenområdet. Det ska i ett annat villkor anges att endast öppna båtar med en längd om högst 6 meter

får ligga förtöjda vid bryggdäcket. Villkoret behövs för att begränsa den avhållande effekt som båtar vid bryggdäcket kan ha på allmänhetens tillträde till vattenområdet.

I vilken utsträckning får marken användas för det avsedda ändamålet?

I ett dispensbeslut ska enligt 7 kap. 18 f § miljöbalken anges i vilken utsträckning mark får tas i anspråk som tomt eller annars användas för det avsedda ändamålet. Det finns inte skäl att göra en tomtplatsavgränsning i samband med att dispens ges för bryggdäcket. Med hänsyn till att det är fråga om en mindre anläggning ska det i stället anges att endast den yta som bryggdäcket upptar på marken och högst ett par decimeter ut i vattenområdet får användas för det avsedda ändamålet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 20 maj 2019.

Anders Lillienau

Annika Billstein Andersson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anders Lillienau och tekniska rådet Annika Billstein Andersson. Föredragande har varit beredningsjuristen Anna M. Andersson.

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Monica Krunegård
010-2234382

BESLUT

Datum

2018-09-26

Dnr

505-1079-2018

1(5)

Magnus och Maria Widebeck
Solbackevägen 5
61136 Nyköping

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 4

INKOM: 2018-10-22
MÅLNR: M 6666-18
AKTBIL: 3

Överklagande av beslut om nekad strandskyddsdispens; Jogersö 1:132 i Oxelösunds kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet.

NACKA TINGSRÄTT

Ink 2018-10-22

Beskrivning av ärendet

Akt. M 6666-18

Aktbil. 3

Bakgrund

Magnus och Maria Widebeck inkom med en ansökan om strandskyddsdispens för att utöka redan befintlig brygga på fastigheten Jogersö 1:132 i Oxelösunds kommun. Syftet angavs vara att de har införskaffat en fjärde båt. Denna ryms inte vid fastighetens befintliga brygga, som har plats för tre båtar. Som särskilt skäl för dispens angav Magnus och Maria Widebeck att området redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften samt att bryggan för sin funktion måste ligga vid vatten.

Det överklagade beslutet

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Oxelösunds kommun (nämnden) beslutade den 25 januari 2018 (STR.2018.6) att avslå ansökan med motiveringen att det saknas särskilda skäl för att ge dispens. Nämnden angav som skäl för beslutet vidare bl.a. följande. Sökanden har angett som särskilt skäl att anläggningen för sin funktion måste ligga vid vattnet och att behovet inte kan tillgodoses utanför området. På den aktuella fastigheten finns det redan en brygga, vilket får anses tillgodose det behov av båtplats som normalt får anses föreligga. Särskilda skäl för dispens med anledning av att anläggningen för sin funktion måste ligga vid vattnet föreligger därmed inte. De anläggningar som finns på fastigheten kan inte sägas ha en fullständigt ianspråktagande effekt på något område utöver den mark de är uppförda på. Tillbyggnaden av bryggan kommer att innebära en ökad privatisering av området. Om en åtgärd innebär ökad privatisering innebär det per definition att området inte kan anses vara ianspråktaget innan åtgärden vidtas.

Överklagandet

Magnus och Maria Widebeck har överklagat beslutet och i första hand yrkat att länsstyrelsen ska förklara att den sökta dispensen inte behövs, då åtgärden inte är förbjuden enligt strandskyddsbestämmelserna. I andra hand yrkar Magnus och Maria Widebeck att

Postadress
611 86 NYKÖPING

Besöksadress
Stora torget 13

Telefon
010-223 40 00 växel

E-post
sodermanland@lansstyrelsen.se

Organisationsnummer
202100-2262

Bankgiro
5051-8653

Faktureringsadress
FE 98
838 73 FRÖSÖN

Internet
www.lansstyrelsen.se/sodermanland

BESLUT

2(5)

Datum

Dnr

2018-09-26

505-1079-2018

länsstyrelsen ska meddela dispens på den grunden att det område som dispensen avser redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att området saknar betydelse för strandskyddets syften. Till stöd för sin talan har Magnus och Maria Widebeck anfört bl.a. följande. Åtgärden hindrar eller avhåller inte allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt, då det aktuella området omfattas av hemfridszonen för det fritidshus som finns ca 10 meter från området. Åtgärden är därför inte förbjuden. Om åtgärden inte är förbjuden enligt strandskyddsbestämmelserna, ska beslutet utmyнна i konstatandet att åtgärden inte kräver dispens för att få genomföras. I det överklagade beslutet saknas överväganden om denna fråga. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och vatten. Det synes uppenbart att den aktuella tillbyggnaden av bryggan saknar betydelse för livsvillkoren för djur- och växtlivet. Det syfte som är relevant är att förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden ska tryggas. Det är förbjudet att utföra anläggningar eller anordningar, om det hindrar eller avhåller allmänheten från ett område där det annars skulle ha fått färdas fritt. Förbudet träffar åtgärder som företas på en tomtplats och som kan anses utvidga tomtplatsen (hemfridszonen). Åtgärder som inte kan anses utvidga hemfridszonen och som inte heller ger intryck av att utvidga hemfridszonen är inte förbjudna. Bryggan och den tilltänkta tillbyggnaden av den är därför inte relevant. En brygga skapar inte i sig en hemfridszon.

Nämnden har angett i beslutet att de anläggningar som finns på fastigheten inte kan sägas ha en fullständigt ianspråktagande effekt på något område utöver den mark de är uppförda på. Utgångspunkten för prövningen i beslutet är således att fritidshuset, beläget ca 10 meter från den strandremsa som är aktuell i ärendet saknar hemfridszon, dvs. saknar tomtplats utöver den mark det är uppfört på. Detta kan inte gärna vara riktigt. Från deras fritidshus är det fri sikt mot den aktuella strandremsan, som ligger på ett avstånd av ca 10 meter från huset.

Nämnden har angett att tillbyggnaden av bryggan kommer att innebära en ökad privatisering. Om utgångspunkten är att fritidshuset saknar hemfridszon är den slutsatsen korrekt. Med utgångspunkt i att fritidshuset har en hemfridszon, och mot bakgrund hur området för hemfridszonen ska bestämmas, måste strandremsan anses omfattas av hemfridszonen. En tillbyggnad av den befintliga bryggan med ca 15 kvm kan alltså inte anses utvidga hemfridszonen. Inte heller kan åtgärden ge intryck av att hemfridszonen utvidgas då befintliga förhållanden på platsen tydligt visar att strandremsan tillhör hemfridszonen.

Den aktuella åtgärden påverkar inte allemansrätten, eftersom det område som dispensen avser redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att området saknar betydelse för strandskyddets syften.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 15 § miljöbalken (1998:808) får inom ett strandskyddskyddsområde inte

1. nya byggnader uppföras,
2. byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt,
3. grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för byggnader, anläggningar eller anordningar som avses i 1 och 2, eller
4. åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Enligt 7 kap. 18 b § miljöbalken får kommunen i det enskilda fallet ge dispens från förbuden i 15 §, om det finns särskilda skäl och dispensen avser något annat än det som anges i 18 a § 1 och 2.

Av 7 kap. 18 c § första stycket framgår att som särskilda skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet får man beakta endast om det område som upphävandet eller dispensen avser

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Motivering till beslutet*Krav på dispens*

Länsstyrelsen vill först poängtera att man vid frågor om strandskyddsdispens skiljer på begreppen tomtplats och hemfridszon. Det har inte framkommit att det på den aktuella fastigheten finns någon tomtplatsavgränsning bestämd. Däremot finns en hemfridszon. Magnus och Maria Widebeck har anført att åtgärden inte hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt, då det aktuella området omfattas av hemfridszonen. Bestämmelsen avser dock inte endast den exakta position där anordningen avses att uppföras, utan även de närmaste omgivningarna. Vare sig platsen för åtgärden idag omfattas av hemfridszonen eller inte, skulle åtgärden således innebära en

BESLUT

4(5)

Datum

Dnr

2018-09-26

505-1079-2018

utvidgning av hemfridszonen. Länsstyrelsen delar därför nämndens bedömning att den sökta åtgärden är en anordning som utökar privatiseringen av området och som har en sådan avhållande effekt som avses i 7 kap. 15 § punkten 2. Åtgärden är därmed förbjuden och dispens krävs för att uppföra bryggan/trädäcket.

Särskilda skäl för dispens

Magnus och Maria Widebeck har såsom särskilda skäl för beviljande av dispens anført att området redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Av vad som redogjorts för ovan framgår att länsstyrelsen inte anser att den aktuella platsen är ianspråktagen och förutsättningar för att ge dispens med stöd av 7 kap. 18 c § 1 MB föreligger därför inte i ärendet. Då det inte heller har framkommit något annat särskilt skäl för dispens ska överklagandet avslås. Vad Magnus och Maria Widebeck i övrigt har anført ändrar inte den bedömningen.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 1.

Beslutande

Beslutet har fattats av Maria Pettersson, funktionschef, med Monica Krunegård, länsjurist, som föredragande. I ärendet har även Raimo Laurila, naturskyddshandläggare, deltagit.

Kopia till:

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Oxelösunds kommun, 613 81 Oxelösund

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om *prövningstillstånd längre ner*).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövnings-tillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.